

Ibn Battúta fer um heiminn

Markmið

Nemendur

- kunni deili á ferðalangnum Ibn Battúta.
- geri sér grein fyrir þeim menningarheimi sem Ibn Battúta er fulltrúi fyrir.
- geti endursagt ákveðin atriði kaflans og rætt inntakið á gagnrýninn hátt.
- geti notað landakort og tengt þau við efni kaflans.

Kennsla

Hinn vestræni menningarheimur á marga landkönnuði og ferðalanga á miðöldum sem nafnkunnir eru, svo sem Kólumbus, Leif heppna og Markó Póló. Á vissan hátt slær þó enginn við Arabanum Ibn Battúta sem ferðaðist þrisvar sinnum lengri vegalengd en Markó Póló og sagði sögu sína sem enn er varðveitt. Hún er löng og mikil, um eitt þúsund blaðsíður í enskri útgáfu, og því er erfitt að gefa rétta mynd af henni því hún er drekkhlaðin af upplýsingum um þau lönd og það fólk sem ferðalangurinn kynntist. Hún segir líka margt um höfundinn, eins og allar ferðabækur, og hann er óspar á skoðanir sínar og viðhorf.

- Kaflinn er langur og nokkuð strembinn aflestrar og þess vegna er mælt með því að kennarinn lesi textann með nemendum eftir þeim aðferðum sem best gefast.
- Lykill að skilningi á kaflanum er að nota landakort og má segja að hér sé gott tilefni til að samþætta landafræði við söguna.
- Kennarinn verður að meta hve mikið hann vill tengja frásögnina við nútímann, þ.e. hvernig aðstæður eru nú á þeim stöðum sem Ibn Battúta segir frá.
- Í spurningunum og verkefnum hér á eftir eru fólgnar ýmsar ábendingar um kennslu.
- Námsmátið þarf að endurspeglar það sem lögð er áhersla á í kennslunni, t.d. ef nemendur endursegja og útskýra ferðir Ibn Battúta með landakorta- og myndasýningum fyrir bekkinn/hópinn. Í því tilviki getur jafningjamat með leiðsögn átt heima auk hefðbundnari aðferða.

Spurningar og verkefni

- 1. Hver var tilgangur ferðarinnar þegar Ibn Battúta lagði fyrst af stað?**
Að fara í pílgrímsferð til Mekka.
- 2. Hvaðan lagði hópur pílgrímanna af stað í ferðina til Mekka?**
Frá Damaskus.
- 3. Keisarin í Konstantínópel spurði Ibn Battúta um ferðir hans. Á hvaða stöðum hafði hann mestan áhuga?**
Keisarin var kristinn og hafði áhuga á sögustöðum kristinnar eins og Jerúsalem og Betlehem en einnig merkurum arabískum stöðum.
- 4. Af hverju gerðist Ibn Battúta mikill trúmaður og meinlætamaður eftir langa dvöl í Delí?**
Til þess að sleppa undan harðstjóranum sem hann þjónaði. Hann myndi líkega síður ráðast að miklum trúmanni.

5. Af hverju fór Ibn Battúta til Kína?

Soldáninn af Delí fól honum að fara þangað sem opinber erindreki.

6. Ibn Battúta kom í ríki og veldi sem voru á mismunandi skeiði. Hér er nokkrum þeirra lýst. Merkið við þann stað sem hver lýsing á við.

Lýsing	Kína	Litla-Asía	Bagdad	Spánn	Konstantínópel
Mongólar höfðu rústað gamalli höfuðborg islams.			X		
Tyrkir voru að styrkja stöðu sína en deildu landi með kristnum mönnum og gyðingum.		X			
Glæsilegt kristið borgríki sem þrengt var að úr öllum áttum.					X
Islamskt svæði sem minnkaði óðum og féll í hendur kristinna manna tæplega 150 árum seinna.				X	
Gamalt og gróið veldi þar sem gerðar eru ýmsar uppfinningar og tækninýjungar.	X				

7. Hvað eiga flugstöðin í Keflavík og Tangier í Marokkó sameiginlegt?

Flugstöðin í Keflavík heitir eftir Leifi Eiríkssyni. Flugstöðin í Tangier er kennd við Ibn Battúta. Nafn hennar finnst á Netinu með því t.d. að setja inn leitarorðin airport Tangier. Báðar flugstöðvarnar eru kallaðar eftir víðförlum mönnum sem fóru heimsálfa á milli á fyrri öldum.

8. Stattu við stórt landakort og sýndu hvaða leiðir Ibn Battúta fór. Nefndu og sýndu nokkra þekktu staði á leiðinni.

Þetta má gera á venjulegu landakorti eða á sérútbúnu korti sem sýnir ferðaleiðir Ibn Battúta. Slíkt kort má finna á Netinu eða í bókum.

9. Skriðu póstkort eða tölvupóst eins og þú værir Ibn Battúta. Stílaðu á foreldra hans eða vini í Marokkó. Þú ákveður staðinn sem hann skrifar frá.

Kennari verður að meta hve miklar kröfur hann gerir um nákvæmni og heimildir eða leyfir nemendum að leika sér á einhvern hátt með tímaskekkjur.

10. Vertu Ibn Battúta og segðu bekknum/hópnum frá einum hluta ferðarinnar. Þú getur líka sýnt myndir með frásögninni. Þú getur skoðað meira efni en stendur í kennslubókinni, þar á meðal myndir.

Þetta má útfæra á mismunandi vegu, allt frá lestri á frásögn til leikþáttar með fleiri þáttakendum.

11. Skiptið á milli ykkar nokkrum stöðum sem Ibn Battúta heimsótti og haldið svo fyrirlestur um þá. Þessi atriði þurfa að koma fram:

- Hvernig var staðurinn á tímum Ibn Battúta? Hverjir stjórnðu?
- Hvernig lítur staðurinn út núna? Hvað hefur gerst þar í stórum dráttum síðan Ibn Battúta var þarna á ferð?

Staðir	
a) Tangier (fæðingar- og brottfararstaður Ibn Battúta í Marokkó).	i) Kilva (Kilwa).
b) Túnis.	j) Konstantínópel í Býsansríkinu (heitir nú Istanbul).
c) Jerúsalem (með Klettamoskunni, Dome of the Rock).	k) Delí (Delhi).
d) Damaskus.	l) Maldíveyjar (Maldives, Maldiv Islands).
e) Mekka (Mecca).	m) Gasa (Gaza).
f) Bagdad.	n) Granada.
g) Aden.	o) Malí (miðaldaríkið Malí var á öðrum stað en nútímaríkið Malí).
h) Kalat (Kalhat, Qalhat, Calatu).	

Kennarinn getur sett nákvæmari kröfur og leiðbeiningar. Framsetningin getur verið í formi fyrirlesturs, glærusýningar, korta- og textagerðar eða með öðrum hætti.

12. Verkefni fyrir nokkra nemendur eða allan hópinn/bekkinn. Búið til myndasögu um ferðir Ibn Battúta. Þið getið sótt hugmyndir í myndirnar í kennslubókinni.

13. Verkefni fyrir tvo. Annað ykkar er Ibn Battúta, hitt er fréttamaður sem spyr tíðinda.

Þetta má gera eftir kennsluhugmyndum um „tímavél“. Þá fer nútímafréttamaður aftur í tímann, með öll sín viðmið, takmörkuðu þekkingu og viðhorf, og spyr fyrri tíðar mann spurninga. Fleiri geta tekið þátt í að undirbúa spurningarnar og svörin.

14. Segðu (eða skrifaðu) hvaða viðhorf Ibn Battúta hafði til kvenna.

- Hann hafði mikinn áhuga á konum, talaði um fegurð þeirra og yndi.
- Hann giftist nokkrum sinnum á leiðinni, átti hjákonur (oft ambáttir sem hann keypti), yfirgaf oftast konurnar og hélt ferðinni áfram.
- Hann hneykslaðist á því að konur umgengjust og spjölluðu við ókunna karlmenn.
- Honum blöskraði að sjá fáklæddar konur á almannafæri.

15. Hvernig gat Ibn Battúta ferðast um heiminn í 25 ár án þess að vera með ferðafé heiman frá sér?

- Hann fór nokkrum sinnum til Mekka og þá taldist hann vera pílagrímur og múslimum var skylt að hjálpa honum.
- Hann vann stundum fyrir sér sem dómari.
- Hann varð smám saman eftirsóttur vegna þess hve mikið hann hafði séð af heiminum og gat sagt frá mörgu.

16. Hvaða hættum og erfiðleikum mætti Ibn Battúta á ferðum sínum? Hvaða vandkvæði væri líklega um að ræða nú á dögum?

Að fyrra atriðinu er leitað í texta kaflans. Síðari hlutinn er meira álitamál en hér eru settar fram hugmyndir.

Ibn Battúta á 14. öld	Á 21. öld
<ul style="list-style-type: none">• Heimprá og söknuður (í Túnis).• Hiti og þurrkur.• Að villast (í eyðimörk).• Kuldi (í Mið-Asíu).• Sjávarháski.• Grimmur húsbóndi (í Delí).• Ræningjar.	<ul style="list-style-type: none">• Heimprá og söknuður.• Ófriður.• Landamæri (leyfi).• Slys.• Þjófnaður.• Erfiðar samgöngur.• Kostnaður.

17. Hvaða atriði í kaflanum um Ibn Battúta snerta efni annarra kafla?

Margt skarast við aðra kafla en hér eru nokkur áberandi atriði:

- a. Svartidauði
- b. Pílagrímaferðir
- c. Markó Póló
- d. Islam

Ítarefni

The Travels of Ibn Battūta A.D. 1325–1354. Translated with revisions and notes from the Arabic text edited by C. Defrémery and B.R. Sanguinetti by H.A.R. Gibb. Vol. 1–V. Cambridge: (Published for) the Hakluyt Society (at the University Press), 1958/1962//1971/1994/2000.

Árið 1979 gaf Fjölvaútgáfan út teiknimyndasögu í flokknum *Fræknir landkönnuðir* sem fjallar bæði um Markó Póló og Ibn Battúta: Jacques Bastian (texti) og José Bielsa (teikningar). „Ibn Battúta. Heimshornaflakkarinn mikli.“ *Fræknir landkönnuðir. Markó Póló, Ibn Battúta.* Reykjavík: Fjölvaútgáfan, 1979.

Á Netinu er mikið efni til um Ibn Battúta. Dæmi um efni sem beinlínis er hugsað til kennslu er frá kennaranum Nick Bartel í San Francisco í Bandaríkjunum sem hann setti á vefinn árið 1999 og kallar *The Travels of Ibn Battuta – A Virtual Tour with the 14th Century Traveler.* http://www.sfusd.k12.ca.us/schwww/sch618/Ibn_Battuta/Ibn_Battuta_Rihla.html

Fjölmarginn er til og auðvelt er að finna það með því að slá inn leitarorðum með nafni Ibn Battúta og síðan eitthvað eftir þörfum, t.d. *lesson plans*.

Í janúar 2009 var frumsýnd 40 mínútna risabreiðtjaldskvikmynd (IMAX) sem heitir *Journey to Mecca: In the Footsteps of Ibn Battuta*. Hún er blanda af heimildamynd og leikinni mynd (docudrama). Brot úr henni er hægt að sjá á Netinu. Upplýsingar eru m.a. á <http://www.journeytomeccagiantscreen.com>

